Beschouwing begroting 2025 – Lingewaard.NU

Voorzitter, met trots is door het college een sluitende begroting voor 2025 gepresenteerd nog afgezien van het negatieve effect van de septembercirculaire. Over alle programma's is de kaasschaaf gegaan en is alle financiële lucht en ruimte er uit geperst om tot dit resultaat te komen. Een vereist resultaat voor de korte termijn en daarmee gerealiseerd, Chapeau! Maar zoals het een goed bestuur betaamd, regeren is vooruitzien. We weten al langer dat er financieel lastige jaren aan gaan komen. Met de aangekondigde keuzes vanuit het rijk om de bijdrage wat betreft het gemeentefonds terug te schroeven betekent dat er ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden om de financiële huishouding op orde te houden. Een vervelende boodschap, waar we samen met de VNG volop blijven ageren, maar waar we voorlopig wel mee moeten dealen.

"Samen kunnen we veel aan"

De uitgesproken titel van het huidige coalitie akkoord. Vooral het woord "samen" is wat Lingewaard.NU betreft cruciaal, cruciaal om tot gedegen resultaten te komen, draagvlak te creëren en een ambitieniveau na te streven wat past bij de financiële mogelijkheden waar we mee te maken krijgen en die ook de doorkijk naar de toekomst goed kan doorstaan.

Voorzitter, de gevolgen van de aangekondigde bezuinigingen vanuit het rijk zijn duidelijk zichtbaar in de meerjarenbegroting. De jaren 2026 tot en met 2028 laten een negatief resultaat zien. Dat betekent wat Lingewaard.NU betreft dat we hier dan ook direct mee aan de slag moeten gaan om geen financiële averij op te lopen. De kengetallen, resultaat van het gevoerde beleid in de afgelopen jaren, zijn momenteel nog prima.

Maar, voorzitter, als we kijken naar de geprognotiseerde kengetallen en de ontwikkelingen in de tijd, dan maakt Lingewaard.NU zich grote zorgen. Binnen de meerjarenbegroting zien we dat het eigen vermogen een terugval laat zien van 30%, onze schuldenlast wordt verdubbeld en de reserves lopen terug met 30%. De alarmbellen gaan nog niet direct af, maar met deze ontwikkeling naderen we wel de grens van het acceptabele niveau.

Deze doorkijk op de meerjarenbegroting voorzitter, vraagt wat Lingewaard.NU betreft direct om actie en het is merkwaardig te zien dat er vanuit het college en de coalitiepartijen nog steeds wordt gewacht om met voorstellen te komen. Keuzes voor bezuinigingen dan wel bijstellingen van ambities worden vooruitgeschoven. Was het tijdens de behandeling van de kadernota 2024 nog de uitspraak: Bij de begroting 2025 zullen we met voorstellen komen. Nu worden keuzes weer vooruitgeschoven naar de kadernota 2025. Wat Lingewaard.NU betreft, er is geen tijd te verliezen, pak de handschoen op en kom met voorstellen. Lingewaard.NU heeft, in samenspraak met andere partijen tijdens de kadernota al een aantal suggesties aangedragen om kosten te kunnen besparen en nog recht te doen aan de ambities. Helaas hebben die tijdens de behandeling van de kadernota geen meerderheid behaald. Toch zijn we van mening dat

een aantal van deze voorstellen nog prima passen om de situatie zoals we die zien in de meerjarenbegroting te bestrijden. Daarom doen we met een nieuw amendement opnieuw een poging m.b.t. de realisatie van een nieuw MFA in Huissen. De uitgelezen gelegenheid om een andere, duidelijk goedkopere keuze te maken om voor Huissen een mooi, nieuw en werkbaar MFA te realiseren. Zeker in het licht gezien van de recent verkregen informatie over het besluit van het kerkbestuur om de kerk niet voor 1 januari 2027 aan de eredienst te onttrekken, mits de kerk überhaupt er aan onttrokken gaat worden. En hiermee is duidelijk, er is een keuze!

Voorzitter, samen kunnen we veel aan, dat betekent ook dat we als raad de controle over de financiële huishouding dienen te hebben het ook wenselijk is dat de cijfers, in dit geval de begroting een compleet en transparant overzicht laat zien. Een duidelijke weergave van wat de raad aan budgetten heeft gevoteerd voor welk project en de ontwikkeling van de inzet van de middelen. Een te algemene weergave van de cijfers geeft namelijk onvoldoende inzicht op wat er op projectniveau gebeurt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de locatie gebonden kosten, structureel en incidenteel. Wat is er toe te schrijven aan de verschillende projecten. Deze kosten zijn toch al een onderwerp waar we als raad slecht grip op hebben. Met een duidelijke toekenning en weergave van kosten zodat de raad beter ondersteund wordt om de juiste keuzes te maken. Om in de toekomst hier een beter beeld van te krijgen dient Lingewaard.NU. dan ook samen met Lokaal Belang een motie in om samen met de audit commissie financiën invulling te geven aan een betere en transparantere weergave van de begroting.

Een betere informatievoorziening aan de raad is zeker ook nog een punt van aandacht. Er is al eerder over gesproken, maar als raad willen we tijdig en volledig op de hoogte worden gebracht van plannen en ontwikkelingen zodat we door inwoners die ons aanspreken niet verrast worden. Recente voorbeelden zoals bij IKC Sterrenbos en de opstelling van het kerkbestuur bij de kerk in Huissen zijn inmiddels besproken. Want “samen kunnen we veel aan” realiseren we ook met een raad die volledig meegenomen en geïnformeerd wordt en daardoor mede ook een bijdrage kan leveren aan het welslagen van een project en de op voorhand mogelijke weerstand kan verlagen of zelfs wegnemen.

Voorzitter, dan nog even kijkende naar de verplichtingen die we als gemeente hebben. Zorg dragen voor een goede onderwijshuisvesting. De eerst tranche met nieuwbouw van vier scholen (OBC Bemmel, IKC Sterrenbos, IKC De Vonkenmorgen en IKC de Doornick) is in ontwikkeling. De realisatie ervan zullen we in de komende jaren gaan zien. De investeringen en bijbehorende kapitaallasten drukken zwaar op de begroting en dan moet de tweede tranche nog gaan komen. Ook op het terrein van onderwijshuisvesting zullen we kritisch moeten zijn. Als Lingewaard.NU staan we voor goede huisvesting, maar laten we in de toekomst hier wel de focus op houden en niet meer zoals bij IKC de Doornick kostenverhogende opties omarmen. Want ook de scholen in de tweede tranche hebben recht op goede huisvesting.

Voorzitter, dan het GMP+, het is bijna een hoofdpijndossier aan het worden. De zevental benoemde uitvoerende projecten. We blijven tobben met de voortgang. Kijken we naar

de planning dan zien we dat in half 2025 met de realisatie van vrij liggende fietspaden bij de rotonde Huismanstraat-stadswal begonnen gaat worden en met de reconstructie van de Bredestraat zuid in het najaar van 2025 daadwerkelijk begonnen gaat worden met uitloop naar 2026, let wel het is maar een planning. De eerstvolgende activiteiten Bochten Karstraat/Bredestraat Noord zien we pas terug in 2026. Ondanks dat er altijd wel aanwijsbare redenen zijn waarom er vertraging ontstaat, al is het een boom, het tempo waarin het gaat baart Lingewaard.NU zorgen. Dan zien we ook nog terug in de begroting dat de actualisatie van het maatregelenprogramma GMP-plus doorgeschoven wordt naar 2026. Hoe gaat het college zich aan de afspraak houden om bij realisatie van woningbouwprojecten de gewenste infrastructuur afgerond te hebben?

Het sociaal domein is en blijft de grootste kostenpost. We worden door het rijk opgezadeld met taken waarbij we te weinig zicht hebben op de financiële consequenties. De huidige financiële ondersteuning vanuit Den Haag is niet afdoende om de taken naar behoren uit te kunnen voeren, dus de druk hierop zal verhoogd dienen te worden. Een kritische blik op wat we binnen het sociaal domein wel en niet gaan dan wel blijven doen verdiend wat ons betreft alle aandacht.

Voorzitter, het hebben van een hond is wat Lingewaard.NU betreft ook een onderdeel van het sociaal beleid. Een hond is een belangrijke factor in iemands leven. Het is vaak een maatje en draagt bij aan de levensvreugde. Dat het ook betekent dat er maatregelen genomen dienen te worden waardoor anderen geen last van de honden hebben is een gegeven. De daarmee gemoeide kosten zijn voor Lingewaard.NU draagbaar voor de gemeenschap. Let wel, de voorzieningen om de overlast te beperken dan wel te voorkomen dienen wel in stand gehouden te worden om anderen niet tot last te zijn.

Gerard Rasing
Fractievoorzitter Lingewaard.NU